

Magyar elnök az Európai Radiológusok Társasága élén

Palkó András tanszékvezető egyetemi tanár, a Szegedi Tudományegyetem Radiológiai Klinika igazgatójának személyében márciustól magyar elnöke van a közel 50 ezer szakembert tömörítő Európai Radiológusok Társaságának. A megbízatás jelentőségét emeli a képalkotó diagnosztikában bekövetkezett robbanásszerű fejlődés. Az utóbbi 20 évben a diagnosztikai képalkotásban megjelent és elterjedt a computer tomográfia, a mágneses rezonancia képalkotás, pozitron emissziós tomográfia és ma már a 3D ultrahangvizsgálat is rutinnak számít. A hagyományos radiográfiai vizsgálatok technikai feltételei és eszközparkja szintén gyökeresen átalakult, gondoljunk csak az angiográfiára vagy a digitális röntgenberendezésekre.

Palkó András professzort két éve választották meg az európai szervezet második alelnökévé, majd tavaly automatikusan vált első alelnökké. A szervezet szabályzata alapján márciustól egy éven át a társaság elnöke, azt követően még egy esztendőre „past president” lesz. Akkor az Európai Unió szerveivel, intézményeivel való kapcsolattartás lesz a feladata.

Mielőtt megbízatása részleteiről kérdeztem volna, olyan kérdést tettem fel, amit a legkevésbé tőle kellett volna megkérdeznem:

– Minek köszönheti ezt az igen megtisztelő megbízatást?

– Talán annak, hogy soha nem futok el a kínálkozó feladatok, kihívások elől, mindig azt keresem, mi a megoldás, soha nem azt, hogy mit miért nem lehet.

– Mit kell tudnunk az Európai Radiológiai Társaságról?

– Az egyik legjelentősebb orvosszakmai szervezet a kontinensen, de azt is mondhatjuk, hogy a világon. Jelenlegi formája 2004-től kezdődően 2-3 év alatt alakult ki, a korábban individuális tagsággal rendelkező Európai Radiológiai Kongresszus és az intézményi tagsággal rendelkező Európai Radiológiai Társaságok Szövetsége összeolvadásával. Tagja a kontinens valamennyi nemzeti társasága, továbbá mintegy 52 ezer radiológus, akik közül többen „csupán” levelező tagok, mivel nem Európában élnek, dolgoznak. A márciusban lezajlott éves kongresszuson 20 ezer résztvevő volt jelen Bécsben.

Tudományos szempontból igen jelentős a szervezet tudományos szaklapja, az European Radiology, amelynek el-

készítő sebességgel növekszik az impact faktora, jelenleg eléri a 3,7-et. A szerkesztőség 80-85 százalékos visszautasítási aránnyal dolgozik. Elindítottuk kizárólag elektronikus formában az Insight into Imaging weblapot, amely nem rendelkezik ugyan impact faktoralal, de itt megjelenhetnek azok a cikkek, közlemények, amelyek terjedelmi okokból kiszorulnak az „anyalapból”.

– Mit emel ki a Társaság feladatai közül?

– Európai Radiológusok Társaságának egyik fontos feladata a radiológusokat érintő jogalkotás és jogalkalmazás szakmai befolyásolása. Megkerülhetetlen a szakma életében az Európai Unió, olyan tömegű direktívát és szabályt generál. Nem csak a sugárvédelem területén, hanem ezen kívül is számos olyan téma van, amellyel foglalkozni kell. Ez komoly szakmai kihívás, tanulási folyamat. Különböző szakemberekkel való konzultációra van szükség. Erre egy példa az MRI változó elektomágneses tereivel kapcsolatos munkavédelmi direktívája. Nagyon kevésen múlt, hogy ez a korlátozás majdnem tönkretette az MRI-t Magyarországon és Európában, ugyanis olyan küszöbértékeket határoztak meg, amelyek gyakorlatilag lehetetlenné tették volna, hogy a dolgozók bemenjenek az MRI helységbe. Az Európai Radiológiai Társaság egyik első eredménye, hogy sikerült megakadályozni a már elfogadott direktíva hatályba lépését. A határon átnyúló ellátások EU-s szabályozása mélyen érinti a teleradiológiával kapcsolatos tevékenységet is.

– A minap bulvár hír volt, hogy az Egyesült Államokban készült radiológiai felvételeket Indiában leletezik...

– Valóban van rá példa, hogy az időeltolódást kihasználva az ügyeleti időben készített felvételeket Indiában leletezik. Ezért is, másért is talán a legsürgetőbb feladatunk a teleradiológiai jellegű tevékenységek szabályozása.

– Önök nem jogalkotók...

– Valóban. Ügyelünk arra, hogy ne legyünk túlságosan ambiciózusak. Az a feladatunk, hogy a jogalkotók számára szakmai háttérrel biztosítsunk. Ezért nekikezdünk egy olyan állásfoglalás kidolgozásába, amely részben a korábban elkészített technikai feltételrendszerre támaszkodik, de megjelöli azokat a felelősségbiztosítási, adatvédelmi, szakmai és jogi területeket, ahol szilárd álláspontunk alakult ki, illetve ahol mi várunk állásfoglalást a jogalkotóktól.

A teleradiológia más kérdéseket is felvet. Például a finanszírozási rendszer máig nem tud mit kezdeni vele. Sajátossága szerint az első olyan tevékenység, amely kikényszeríti a benne részt vevő orvos számára a leletenkénti díjazást. Ez pedig felveti azt a kérdést, hogy pontosan mekko-

ra egy-egy tevékenység finanszírozásában a bérhányad, és mennyi az időegység alatt elkészíthető leletek száma.

– **Korábban különböző szakemberekkel való egyeztetést említett. A radiológia ma már több tudományág és az ipar határterületén helyezkedik el...**

– Valóban. Elsősorban azért, mert a terápia számára állítunk fel diagnózisokat, emiatt több orvosi szakmából kell, hogy a radiológus széles körű szakmai tudással rendelkezzen. Az utóbbi időszak fejleménye, hogy a radiológia és a nukleáris medicina is egyre szélesebb területen fedi át egymást.

– **Fizikai ismeretekre is gondoltam...**

– A kutatás-fejlesztésben egyre több a fizikusokkal közös feladatunk. Én például – folytatva az egyetemünkön Cserna László professzor által megteremtett hagyományt – részt veszek a Fizika Doktori Iskola munkájában is.

– **Az ipar is jelentős tényező a radiológus szakma fejlődésében. Tudom, tyúk-tojás kérdés: a szakma inspirálja az ipari innovációt vagy az ipar kínál fel újabb és újabb lehetőségeket a szakma számára?**

– Eldönthetetlen. Félévente kerülnek piacra újabb és újabb csodálatos képességekkel felruházott berendezések. Valójában ezeknek csak egy része valódi innováció, a többi meg...mint a mobiltelefonom: az általa felkínált szolgáltatásoknak alig egytizedét használom, a többire sincsen igazán szükség.

– **Mekkora a radiológus szakma vonzása? Miközben az egyik legizgalmasabb, legdinamikusabb fejlődő orvosi terület, a közhiedelem szerint rosszul fizetett, láthatatlan szereplői, valóságos páriái a gyógyítás folyamatának, akik a paraszolvenciából is kima-radnak.**

– Ez ma már nem igaz, s a szakma vonzása is jelentős. Egyáltalán nem szenvedünk rezidens hiányban. Az átlagos jövedelmek is viszonylag normálisnak mondhatók, köszönhetően a magánszolgáltatóknál végezhető többletmunkának, magánrendelésnek. Az orvoselvándorlás sújtja a mi szakmánkat is, ma becslések szerint kb. 100-150 radiológus dolgozik külföldön. A radiológus kar ezzel együtt is jelentősen előregedett. 1468 szakembert tartanak nyilván Magyarországon radiológusként vagy röntgenológusként, közülük 954-nek van érvényes működési nyilvántartási igazolása. Ez a létszám elvben elegendő, de területi eloszlásuk egyenetlen, egyes térségekben súlyos hiány mutatkozik radiológusokban.

A negatív közvélekedést mi is észleljük. A radiológus társaságok közös célja láthatóvá tenni a radiológiát és a radiológust, megmutatni az erőfeszítéseinket, illetve a szakma fejlődését, a jövőt és az utánpótlást. Annak ellenére, hogy

nincs még egy olyan orvosi szakma, amely ilyen rövid idő alatt ekkora méretű technikai fejlődést mutatott volna fel, a pácienseknek egész Európában fogalmuk sincsen arról, hogy a diagnózisukat kinek köszönhetik. Nem tudják, nem látják, hogy valahol, egy hátsó szobában egy monitor mögött ülő radiológus hogyan dolgozik azon, hogy megtalálja a betegségüket valamilyen bonyolult technológia alkalmazásával. Ezen a helyzeten változtatni szeretnénk. Az Európai Radiológus Társaság olyan média kampányt tervez, amely ráirányítja a figyelmet a radiológiára, láthatóvá teszi az emberek számára. Ennek egyik eszköze volt az európai radiológia nap megrendezése.

– **Európa egyes országainak egészségügyi ellátó rendszere enyhén szólva eltérő fejlettségű. Igaz ez az Európai Unió tag államaira is. Feltehetően ez élesen jelentkezik az igen magas költségű diagnosztikában.**

– Valóban, az egyes országok szakemberei nagyon különböző szinten képzettek, sőt, az egyes szakemberek sem ismernek minden eljárást. Ezért lépéseket teszünk az egységes európai szakvizsga megvalósítása érdekében.

– **Ez a nemzeti szakorvos képzés szerepét venné át?**

– Nem, erről sincsen szó. A cél, hogy világos legyen, mi az egységes európai szakmai elvárás, és ehhez létre kell hozni egy olyan európai igazolást, amely bizonyítja, hogy a tulajdonosa elsajátította az elvárt standardokat. Egyelőre semmiféle jog vagy kötelezettség nem járul hozzá, de elképzelhető, hogy a közeli jövőben úgy írnak ki pályázatot állásokra, hogy előnyt jelent az európai szakvizsga megléte.

Ezen túl különböző alap-és haladó kurzusokat, ösztöndíj programokat szervezünk. Rövid időn belül Teach the Teachers programok kezdődnek, az egyes képzőközpontokban kiképzett szakemberek jogosultak az itt megszerzett tudást hazájukban továbbadni.

– **Végezetül: mit tekint egy éves elnöki periódusa legfőbb feladatának?**

– Jelenleg az Európai Társaság úgy működik, mint egy nagyon komplex nagyüzem, amelynek tevékenységéről, eredményeiről azonban a tagoknak viszonylag kevés ismerete van, ezért a jelenlegi fő cél egy emberszabású, a tagok számára az ő igényeik alapján szolgáltatást nyújtó üzemmód kialakítása. Ez részben kommunikációs kérdés, részben azonban paradigmaváltás is, aminek egy sor gyakorlati lépésen keresztül kell megvalósulnia.

– **Ki követi Önt az elnöki poszton?**

– A jelenlegi első alelnök, Gabriel Krestin professzor, aki jelenleg a rotterdami Erasmus Egyetem radiológus professzora, családjának gyökerei azonban Erdélyig nyúlnak vissza, ő maga is jól beszél magyarul.

Nagy András László